

Emlékezzetek, figyeljetek!

*Igehirdetés Széchezy Béla József temetésén (Zsid 13,7)**

■ FABINY TAMÁS

„Ne feledkezzetek meg vezetőitekről, akik az Isten igéjét hirdették nektek. Figyeljetek életük végére, és kövessétek hitüket!” (Zsid 13,7)

A felolvasott igevers a Zsidókhoz írt levél 13. fejezetéből van, s ebben a fejezetben háromszor szerepel a „ne feledkezzetek meg” imperatívusz. Először a 2. versben azt írja a szerző, ne feledkezzetek meg a vendégszeretetről, majd a folytatásban a foglyokról, és végül itt, a 7. versben a vezetőitekről. E mögött a felszólítás mögött a 103. zsoltár is állhat: „Áldjad, lelkem, az Urat, és ne feledd el, mennyi jót tett veled!” Egy temetés, egy temetési megállás, visszaemlékezés erre is int bennünket, hogy ne felejtjük el, mi mindent tett velünk az Úr. A zsoltárral együtt ezt a konkretizálást is hangsúlyoznom kell, hogy mennyi jót tett velünk az Úr. Mert bár Béla testvérünk életében sok próbatétel volt, de mindent fölül-írt az Isten szeretetébe való kapaszkodás, az Isten bölcsességébe vetett megingathatatlan hit.

A Zsidókhoz írt levél általam választott szakasza azt írja tehát, hogy vezetőinkről ne feledkezzünk meg. Magam fontosnak érzem, hogy az előttünk járókat, akár egykori egyházvezetőket, lelkészeket, presbitereket vagy egyszerű gyülekezeti tagokat megszólaltassuk, amíg időnk van, beszéljünk őket, kérdezzük őket, hogy milyen volt az életük. Béla bátyám szívesen beszélt önmagáról is, szívesen beszélt azokról az eseményekről is, amelyek hosszú életét meghatározták. Visszaemlékszem számos ilyen beszélgetésünkre vagy hozzászólására egy-egy lelkészi értekezleten, gyülekezeti alkalmon vagy akár a budavári gyülekezet szabadegyetemi alkalmakon. De jó volt visszaemlékezéseit hallgatni Piliscsabán az egyházmegyénk hagyományos családi lmk-alkalmán grillezés közben, egy pohár sör mellett is.

Amióta teológus koromtól ismerhettem Széchezy Bélát, mindig úgy éreztem, hogy némileg titokzatos, szinte mítikus személyiség volt. Annyit tudtam róla, hogy egyházaskozári származású, édesapja valamilyen egyházi tisztségben is volt. (Ma már tudom, hogy gyülekezeti felügyelőként szolgált.

* Elhangzott Budapesten, 2024. február 13-án.

Közvetlenül a háború után nemzetgyűlési képviselő is volt Kovács Béla pártjában.) Rajta keresztül sok feladatot is megismerhetett, de sok próbatétel is jutott neki. Nem sokat, de valamit hallottam pécsi éveiről is: Káldy Zoltán konfirmálta még püspökké választása előtt. Sokat jelentett neki ez a pécsi konfirmáció, ez a pécsi gyülekezet, mert ciszterci diákként, római katolikus közegben evangélikus identitást adott neki. Egyetlen aktatáskával ment el otthonról, ahogyan beszámolt erről, és próbált Budapesten önálló életet kezdeni.

Az elbeszélésekből azt is tudom – és ez is egyfajta mitikus személyiség kategóriájába sorolta őt a szememben –, hogy az ötvenes években házkutatást tartottak nála, egy besúgó által elrejtett fegyvereket találtak. 1954-es letartóztatásakor is érezte a pécsiek támogatását, majd miután elengedték, utána is folyamatosan megfigyelték, főleg a gyülekezetekben végzett ifjúsági munkáját.

Elbeszéléseiből, spontán megszólalásaiból, amelyeket az évek során egészen a legutolsó hónapokig is megosztott magáról, tudom, hogy mennyi csapás érte, valóságos sorstragédiák. Gyülekezeti szolgálata Kelenföldtől Budaváron keresztül Hegyvidékig terjedt. Példakép volt számára Ordass Lajos, és az is mutatta az ő bátorságát, hogy akkor is kiállt a félreállított püspök mellett, amikor vele nem lett volna szabad kapcsolatot tartani.

Hiába volt sikeres tudományos munkájában Szécheý Béla, mégis tudatosan választott egyházi szolgálatot. Elsőnek jelentkezett, amikor lehetőség nyílt az Evangélikus Teológiai Akadémián levelező képzésben tanulni. Az a közösség, amelybe itt került, mindvégig fontos maradt számára. Először diakónus lelkész, majd 1990-től kezdve főllesztelt teljes jogú lelkész lett. Ez a döntése azonban majdnem tönkretette világi karrierjét. Így került a család Algériába. Ott is megtalálta a nehéz körülmények között, az iszlám többségben is a kis keresztény közösséget. A római katolikus érsek az evangélikus egyházak ügyintézője is volt, és ez lehetőséget kínált a vele való kapcsolatra. Szécheý Bélának lehetősége nyílt, hogy bibliaórákat tartson a nagykövetség védnöksége alatt, és ápolja az ökumenikus kapcsolatokat. Az ökumené mindig meghatározó volt számára, ez mutatkozott meg a taizéi közösséggel való kapcsolatában is. 1964-ben maga is járt Taizében. Olyan ember volt Szécheý Béla, aki számára a tudomány és az istenhit sosem került egymással szembe. Erős kapcsolódás volt számára például a teremtés ünnepe, híd, amely összekötötte a természettudományt és az istenhitet. Mindig hangsúlyozta, hogy az általunk látott materiális világ összeegyeztethető az isteni teremtéssel, és igenis arról tanúskodik, hogy ez a világ Isten jó tetszése nyomán jön létre.

Ezzel a háttérrel is magyarázható, hogy 1990-ben megalapította a Jézus testvérei ökumenikus diakóniai rendet. Azt is őszintén el kell mondani, hogy ez a kezdeményezés különösnek hatott akkori egyházi környezetünkben. Bizony talán néha a háta mögött még mosolyogtunk is azon, hogy ő apát volt, és hogy rendi keretek között képzelte el a szolgálatát. De ez jellemző volt Béla bácsi következetességére és hagyományörzésére, mindig méltósággal viselte ezt a sokak számára különlegesnek tűnő címet.

Ezért is mondom most, hogy ne mosolygjunk azon, hogy ő apát volt, hanem vegyük ezt komolyan. És azt is, hogy ez egy diakóniai rend, mégpedig ökumenikus diakóniai rend, de az elnevezése, hogy Jézus testvérei, még fontosabb. Hiszen ez visszavezet bennünket Márk evangéliuma megfogalmazásához, ahol Jézus ezt mondja a hozzá érkezőknek, rámutatva a sokaságra: „Íme, az én anyám és az én testvéreim. Mert aki Isten akaratát szerint cselekszi, az az én testvérem és az én anyám.” (Mk 3,34–35) Szécheý Béla életében és szolgálatában összekapcsolódott a diakónia, az emberrel való törődés, a szeretetszolgálat, az irgalmasság gyakorlása és az ökumené, az egyházak látható egységének a munkálása.

Az ígére visszatérve fontosnak érzem, hogy azt kéri a Zsidókhöz írt levél szerzője, hogy emlékezzünk vezetőinkre, és figyeljünk életük végére. A csendes tanúságtétel a fiatal lelkészek körében min-

dig fontos volt Bélának. Legutoljára egy hónappal a halála előtt a budagyöngyei püspöki hivatal adott otthont az egész munkaközösségnek, és ott, amikor bibliakörökbe mentünk, békés, nyugodt hangon, ahogyan ő szokott beszélni, tett tanúságot az aktuális ígéről, amelynek alapján közösen készültünk az ígehirdetésre. Ebben a textusban van szó arról, hogy Mózes csak hátulról láthatja meg az Istent, és itt hangzik el: „*Van egy hely nálam*” – ezzel hívja Isten Mózeset. Ez összhangban van Jézusnak a szavával, aki akkor kapcsolatot teremtve az Ószövetség és az Újszövetség között azt mondta: „*Az én Atyám házában sok hajlék van...*” Most, amikor visszaemlékezünk Szécheý Béla életére, és előretétekintünk arra az örökkévalóságra, ahova hitünk szerint ő Isten kegyelméből kerülhet, ennek a két ígének a fényében szilárd lehet a reménységünk.

Utolsó találkozásunk során, azon a bizonyos lelkészi értekezleten kezembe adott egy borítékot. Alázatosan kívárta a sorát, amikor látta, hogy sokakkal beszélgetek, türelmesen megvárta, amíg ő kerül sorra, és a tőle megszokott, egy kicsit körülményes, talán körülményeskedőnek tűnő stílusban mondta el, hogy bár fontosnak érzi, hogy hivatalos úton is eljuttassa hozzánk, de baráti közvetlenséggel is a kezembe adja ezt a könyvecskét.

A kezembe adott irat címe *Közös hálaadás*. Ebben szinte összefoglalja azt a szolgálatot, amelyet ő végzett élete során, utalva a Jézus testvérei diakóniai rendre, újra és újra hangsúlyozva, hogy az mindig törvényszerű jóváhagyással működött. A társadalmi szolgálatok kapcsán is idézek: „sérülésmentesen és mértéktartóan” kell végezni azokat. Írt arról is, hogy Algériában a nagykövet tiszta szívű bölcsként viselkedett, és lehetővé tette az anglikán és protestáns istentiszteleteken való részvételt. Majd összekapcsolódott az akusztika és a hittudomány az életében, és megint csak idézek ebből az írásból: „...megbízatus, kötelesség és szépség, szenvedés lehetett életünk részévé.” Azt hiszem, minden szónak súlya van ebben a hitvallásban. Végül összegzi, hogy mit jelent az ökológiai-környezetvédelmi szempont érvényesítése, mit jelent az ökumené és különösen a diakónia gyakorlása.

Szeretett testvéreim, gyászoló gyülekezet! „Figyeljetek életük végére” – mondja az ige. Ady *Az ál-mom az Isten* című versében azt írja: „Szeret kibékülni az ember, / Mikor halni készül.” Ezt tapasztaltam Béla bácsinál is, aki nem volt könnyű természet. Akinek voltak konfliktusai, bármennyire is halk szavú ember volt, de előfordult, hogy akár közvetlen környezetében is megbántott embereket, vagy kusza kapcsolatok alakultak ki körülötte. Érvényes a mondás: szeret kibékülni az ember, mikor halni készül. Azt hiszem, hogy erre tudatosan is készült, és ezért is vallom az ígével, hogy figyeljünk életük végére. És ennek jegyében, keresztény gyülekezet, mi is tudjunk megbékélni, megbékélni az elmenettel, megbékélni egymással, de megbékélni korábbi sérelmekre gondolva az Úristennel és azzal a szolgájával, akivel konfliktusunk lehetett. A mostani ökumenikus gondolkodásban gyakran használjuk a *healing of memories*, az emlékek gyógyítása vagy az emlékezet gyógyítása kifejezést. Fontos, hogy így tudjunk emlékezni, hogy közben gyógyuljunk, gyógyuljon a család, gyógyuljon a gyülekezet, gyógyuljon minden keresztény közösség. Nemcsak Ady beszél erről, hogy mit jelent halálunk előtt kibékülni, hanem Pál apostol is ezt hangsúlyozza a Korinthusi levélben: „*Krisztusért járva követségben [...] béküljete meg az Istennel!*” Nem nekünk kell Istent kibékíteni, mert Isten már kibékült az emberrel, Isten már megbocsátott, megváltotta a világot. Nekünk önmagunkkal, egymással és az Istennel kell kibékülni, azzal az Istennel, aki már kibékült velünk.

Így kívánom, gyászoló gyülekezet, hogy békességben éljünk egymással, és tekintsünk előre arra a csak Krisztustól elnyerhető békességre, amely a mi hitünk szerint az üdvösségben lehet valakinek az osztályrésze. Így engedjük el ennek a békességnek a jegyében Szécheý Béla testvérünket, adjuk át őt Isten irgalmas szeretetének. Ámen.